

Täysistunto

Torstai 7.6.2018 klo 16.05—18.28

2.2. Suullinen kysymys sote-palveluista sgei-palveluina (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 89/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myöskin vihreällä eduskuntaryhmällä oli sote-uudistukseen liittyvä kysymys. Edustaja Aalto.

Keskustelu

16.14 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Ruotsissa terveysfirmojen voitontavoittelua harkitaan rajoitettavaksi. Helsingin Sanomien mukaan pääomasijoittajien katseet kääntyvätkin nyt Suomeen, jossa tällaista keskustelua ei edes käydä. Keino voittojen rajoittamiseen on olemassa, ja se on sote-palveluiden määrittäminen yleistä taloudellista etua koskeviksi palveluiksi eli niin kutsutuiksi sgei-palveluiksi.

Perustuslakivaliokunnan mukaan tämä olisi yksi ratkaisu, jolloin EU:n notifiointia, mistä puhuttiin, ei tarvitsisi tehdä. Samalla se rajoittaisi terveysfirmojen voitot kohtuullisiksi. Hyvä valtiovarainministeri Petteri Orpo, miksi hallitus ei ole määritellyt sote-mallissaan sote-palveluita sgei-palveluiksi, ja aikooko hallitus nyt tältä osin muuttaa esitystään, vai etkö te halua rajoittaa terveysfirmojen voitontavoittelua ja turvata uudistuksen oikeusvarmuutta? [Li Andersson: Eivät varmaankaan halua!]

16.15 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme todellakin lukeneet tarkasti, että tässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa otetaan esille myös eräänä mahdollisuutena nämä sgei-palvelut. Mutta sitten kun me katsomme meidän maakuntiamme, niin on erittäin vaikea nähdä, että esimerkiksi Uudella maalla olisi markkinapuutetilanne, johon näitä sgei-palveluita erityisen paljon olisi tarkoitettu käytettäväksi, eli se ei ole kyllä ihan suoraan otettavissa, ja sen takia sitä ei ole aiemmassa valmistelussa otettu huomioon. Mutta tulemme tähän myös perusteellisesti vastaamaan tässä vastineessa, joka ministeriöitten puolelta tulee.

Mitä tulee Ruotsiin ja myös niihin hyviin ja huonoihin uutisiin heidän järjestelmänsä toimivuudesta, niin sen haluan todeta, että meillä on myös tarkkaan kyllä tämän kolmen vuoden valmistelun aikana seurattu sitä, mitä siellä Ruotsissa on tapahtunut, ja meidän omassa mallissammehan pitää pyrkiä estämään ne virheet ja kustannukset ja palvelujen huononukset, joita heillä on tapahtunut.

16.16 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa pääministeri, pidin teidän vastaustanne äsken hyvin huolestuttavana. Osoititte, että ette ole lukenut perustuslakivaliokunnan lausuntoa, tai jos olette lukenut, niin ette ole ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2018 vp

vin vakavasti sitä ottanut. Siellä sanotaan hyvin selvästi, että eduskunnan elikkä tässä tapauksessa sosiaali- ja terveysvaliokunnan on joko hoidettava tämä notifiikaatioasia tai sitten selvitettävä näiden sgei-palveluiden mahdollisuutta. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Nyt kuulimme ministeri Vehviläiseltä, että sgei-palveluiksi luonnehtiminen ei ole mahdollista, ja pääministeri on sitä mieltä, että notifiikaatio ei ole se reitti, mitä tullaan etenemään. Kysynkin: onko hallitus siis valinnut strategiakseen sen, että kaadatte valinnanvapausesityksen perustuslakivaliokunnassa, kun ette aio noudattaa sen ehtoja?

16.17 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy olla todella tarkkana siitä, lukea tarkasti sitä perustuslakivaliokunnan lausuntoa, mitä se myös meiltä hallitukselta edellyttää. Mutta sitten sen verran pyydän myös edustajaa malttamaan, että kun olemme valmistelemassa tätä vastinetta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, jonka jäsen tekin olette, niin me siellä pystymme arvioimaan ja myös haluamme arvioida tässä vastineessa tarkasti tätä notifiikaatioasiata, joka pitää myös sisälleen sitten meidän aiemman kantamme siihen, miksi emme katso, että sgei-palveluita käytettäisiin tässä yhteydessä.

16.17 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palataan hiukan taaksepäin. Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus tarvitaan alun perin sen takia, että meillä eläkeläiset, työttömät ja pienituloiset eivät pääse riittävän hyvin hoitoon ja perusterveydenhuolto on rapautunut. Kun me laittaisimme sen yhdessä kuntoon, panostaisimme ennalta ehkäisevään hoitoon ja varhaiseen hoitopääsemiseen, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] me välttäisimme sairastumisia ja saisimme terveydenhuollon kustannuksia rajoitettua sitä kautta, että hoito on parempaa. No, mitä hallitus on tekemässä? Asiantuntijakuulemiset eduskunnassa ovat olleet murskaavia, koska ajatte kokoomuksen laajaa valinnanvapausmallia eli oikeasti markkinamallia, jossa valinnanvapaus on lähinnä yritysten valinnanvapautta [Susanna Huovinen: Asiantuntijat ovat väärässä! — Kokoomuksen ryhmästä: Höpö höpö!] markkinoida palveluitaan ihmisille ja poimia sieltä markkinoilta itselleen soveltuvimmat asiakkaat. Se johtaa kustannusten kasvamiseen, palveluketjujen sirpaloitumiseen ja siihen, että joudutaan luomaan keinotekoisia rakennelmia, kuten asiakassuunnitelma, joilla estetään teidän mallinne heikkouksia toteutumasta mutta luodaan uusia ongelmia. Esimerkiksi perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että sen oikeudellinen status on epäselvä. [Puhemies: Mikä on kysymys?] Kysymys on, arvoisa puhemies, pääministerille: oletteko valmiita arvioimaan perustuslakivaliokunnan mittavat huolet ja miettimään koko markkinamallin lykkäämistä ja rajoittamista merkittävästi, jotta uudistus voi ylipäätään toteutua?

16.19 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä valinnanvapaudessa myöskin työttömät ja eläkeläiset pääsevät nyt osallisiksi siitä ohituskaistasta, joka on ollut vain työssäkäyville. Eli eläkeläinen tai työtön pystyy samalla lailla nyt valitsemaan julkisen ja yksityisen palvelun väliltä ja sillä tavalla pääsemään nopeasti nimenomaan siihen perusterveydenhuollon palveluun. Eli tämä on kaiken lähtökohtana tässä. Jotkut lyhenevät, tasa-arvoisuus paranee.

Mitä tulee perustuslakivaliokunnan lausuntoon, totta kai hallitus ottaa vakavasti sen ja vastaa niihin kysymyksiin, jotka liittyvät esimerkiksi valinnanvapauden vaiheistukseen, ja hallitus vastineessaan tulee sitten ehdottamaan siihen mallin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2018 vp

16.20 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saamani tiedon mukaan Slovakian valtio notifioi etukäteen terveystalvumallinsa, ja itse asiassa siellä menettely on kuitenkin ollut senkaltainen, että kun he muuttivat toimintatapaansa, rahoitus-toimintatapaansa ja nimenomaan tuottajamallia, niin siellä kuitenkin päädyttiin siihen, että hollantilainen yhtiö on valittanut sitten Euroopan unionin tuomioistuimeen notifikaatiosta huolimatta. Ministeri Orpo, miten te ajattelette tältä pohjalta, mikä tämän notifikaation painoarvo olisi Suomen osalta? [Touko Aalto: Oikeusvarmuus!]

16.20 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se viimekätinen oikeusvarmuus saadaan kuitenkin vasta EU-tuomioistuimesta, [Kokoomuksen ryhmästä: Näin on!] siis vasta EU-tuomioistuimesta, eli nopeaa reittiä ei edes olisi.

16.21 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin sunnuntaina markkinoilla Hakaniementorilla. [Paavo Arhinmäki: Niin olin minäkin!] Näin siellä edustaja Arhinmäenkin, ja siellä muut kuin Arhinmäki kysyivät minulta, mitä se valinnanvapaus oikein tarkoittaa. Minä selitin näille ihmisille — useat olivat pienituloisia eläkeläisiä — että se tarkoittaa sitä, että voi valita julkisen ja yksityisen palveluntuottajan väliltä perusterveydenhuollossa ja että hinta on sama eli on sama asiakasmaksu. Sitten tietysti selitin, että tämä johtaa siihen, että saatavuus paranee eli jonot poistuvat. Se johtaa myös siihen, että kustannusvaikuttavuus paranee, ja se johtaa myös siihen, että kun kilpaillaan potilaista, niin potilaslähtöisyys, tällainen palveluallttius, paranee. Sen jälkeen nämä eläkeläiset sanoivat minulle, että ”minä en ymmärrä, miksi kukaan tuollaista vastustaa”. [Naurua] No, pitää sanoa, että minäkään en ymmärrä. Ja nyt kysyn ministeri Vehviläiseltä: ymmärrätekö te?

16.22 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ymmärrän erittäin hyvin, kun edustaja Zyskowitz kertoi sen minulle.

Mutta vakavasti ottaen, tässä tuli erittäin hyvin se, että valinnanvapauden ideahan on se, että peruspalveluja voidaan vahvistaa. Niillä ihmisillä, jotka eivät tällä hetkellä voi olla muissa kuin julkisen puolen jonoissa, on myös mahdollisuus valita yksityisen tai sitten järjestöjen tuottamia sote-palveluja sote-keskuksesta ja päästä nopeammin lääkäriin. Silloin pystymme vahvistamaan sitä, että peruspalvelut ovat ensisijaisia, ja erikoissairaanhoidon käyttöä toivottavasti tätä kautta myös vähemmän.

Sen haluan todeta, että jos me ajattelemme ihmisiä, niin meistä itse kukin haluaa entistä enemmän korostaa omaa itsemääräämisoikeuttamme siinä, että me voimme itse vaikuttaa niihin palveluihin, joita me tarvitsemme, ja valinnanvapaus antaa siihen hyvät eväät.

16.23 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen sote-sekoilua on kyllä vaivannut ainakin se, että hallituksen tarina vaihtuu päivä päivältä. Tästä hyvä esimerkki on se, kun eilen keskustelimme tässä salissa valtion lisätalousarvios-ta, jossa jälleen 100 miljoonaa euroa varattiin lisää näihin valinnanvapauspilotteihin. Eilen kyseltiin täältä opposition tontilta siitä, kun perustuslakivaliokunta on nyt kahteen kertaan sanonut hallitukselle, että älkää menkö toteutuksen puolelle, ennen kuin yhtäkään lakia on vielä voimassa — perustuslakivaliokunta on siis kahteen kertaan tämän todennut. Eilen ministerit Orpo ja Vehviläinen täällä vakuuttelivat, että eihän tässä ole mitään ihmeellistä ja että kyllä voidaan rahaa tänne kaataa. No, mitäs sitten tänään? Tänäänhän ministeriö on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2018 vp

nyt sitten ilmoittanut, että nämä pilotit keskeytetään. [Eduskunnasta: Oho!] Kyllä se kysymys kai kuuluu: miten tässä nyt näin kävi? [Naurua]

16.24 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taas on väärin ymmärretty. Yhtään [Hälinää] — hyvät edustajat — veronmaksajien euroa ei lähetetä valinnanvapauspilottien rahoitukseen, ennen kuin lait on tässä talossa teidän toimestanne hyväksytyt, [Paavo Arhinmäen välihuuto] ei yhtään euroa. Valinnanvapauspilottit on käynnistetty hankkeina, mutta nyt, kun perustuslakivaliokunta on pyytänyt niihin tarkennuksia, sosiaali- ja terveysministeriössä pilottien sisältöjen ja ohjeistuksien kriteerejä tarkennetaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei!] Tässä ei ole mitään ihmeellistä, ja teette taas numeron asiasta, joka vain harmittaa teitä, koska valinnanvapaus etenee. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Pilotit on tarkoitettu siihen, että tämä suuri systeeminen muutos, joka on tarkoitettu ihmisten palveluja varten, niiden kehittämiseen, kuten edustaja Zyskowicz hienosti kuvasi, etenee. Pilotit ovat tapa saada kaikki maakunnat mukaan tähän, jotta päästään eteenpäin. Mutta rahaa ei makseta, ennen kuin lait on käsitelty.

Kysymyksen käsittely päättyi.